

MUUTOS LUOKASSA

Harjoituksen tavoitteena on pohtia yhdessä, mitä oppilaat itse haluavat parantaa tai kehittää omassa luokassaan ja toteuttaa muutos tämän jälkeen. Harjoitus voidaan toteuttaa usean päivän aikana. Parhaimmillaan harjoitus aikaansaa luokassa pysyvemmän tai jopa toimintakulttuurin muutoksen.

Harjoitus voidaan toteuttaa, vaikka koko koulu ei osallistuisikaan Lapsen oikeuksien viikon viettämiseen. Harjoituksesta voi myös toteuttaa halutessaan vain osan.

Näin aloitat muutoksen luokassa!

PÄIVÄ 1: OSALLISUUS

Luokka katsoo yhdessä Lapsen oikeuksien viikon animaation lapsen oikeudesta osallisuuteen. Luokka keskustelee siitä, mitä lapsen oikeudet ja osallisuus tarkoittavat ja miten ne toteutuvat omassa luokassa ja koulussa. Keskustelussa voi hyödyntää Lapsen oikeuksien viikon verkkosivustolta löytyviä tulostettavia keskustelukortteja.

Voidaan myös pelata Lapsen oikeuksien viikon verkkosivustolta löytyviä Kahoot-tietovisoja, värittää värityskuvia ja tehdä erilaisia tehtäviä.

VINKIT OPETTAJALLE:

- Suunnittele keskustelua etukäteen. Onko todennäköistä, että joku oppilaista ottaa tilan ja joku ei pääse ääneen? Mieti, miten saat hiljaisten äänet kuuluviin turvallisella tavalla. Mieti etukäteen, miten johdatat keskustelua, jos oppilaat eivät pääse heti itse vauhtiin. Kerro keskustelun tavoite oppilaille heti aluksi. Kerro myös, että sinä toimit keskustelussa vetäjänä, mutta jokaisen keskustelijan mielipide on tärkeä ja oikea. Pääsääntö on se, että jokainen pysähtyy kuuntelemaan toisen mielipidettä, eikä toisen päälle saa puhua.
- Keskustelun voi vetää joko koko luokalle tai pienemmissä ryhmissä. Tärkeintä on luottamuksellinen ilmapiiri.
- Lataa Lapsen oikeuksien viikon verkkosivuilta tulostettavat keskustelukortit ja käytä niitä apunasi keskustelun luomiseen!

PÄIVÄ 2: OMA MIELIPIDE

Luokka harjoittelee oman mielipiteen ilmaisemista toiminnallisten harjoitusten avulla, johon kaikki voivat osallistua.

Vaihtoehtoja harjoituksiksi:

Selkärinki: Rinki, jossa ilmaistaan mielipide kääntämällä selkä. Kukin oppilaista sanoo vuorollaan jonkun asian, johon muut reagoivat. Katse keskelle tarkoittaa samaa mieltä, katse pois päin tarkoittaa eri mieltä.

Mielipidepiiri: Oppilaat asettuvat piiriin, jossa yksi on keskellä. Yksi vuorollaan oppilaat tai opettaja sanovat asian, ja kaikki liikkuvat piirissä – mitä enemmän samaa mieltä on, sitä lähemmäksi menee, ja mitä enemmän eri mieltä, sitä kauemmas.

Mielipidejana: Piirretään tai kuvitellaan luokan keskelle jana, jolla liikutaan aina siihen kohtaan, mitä mieltä ääneen lausutusta asiasta on.

Innostusharjoitus: Sovitaan, tehdäänkö harjoitus pareittain vai ryhmässä. Aina kun joku ehdottaa jotain, kaikki huutaa JOO/JEE! Keskustellaan yhdessä harjoituksen jälkeen, miltä tuntuu, kun muut innostuvat omasta ehdotuksesta. Jos opettaja arvioi, että luokka voi kokeilla vastaavaa harjoitusta myös tyrmäämällä toisten ehdotukset huutamalla EI, voidaan kokeilla myös sitä. Sen jälkeen on erityisen tärkeää keskustella, miltä harjoitus tuntui. Lopuksi on hyvä toteuttaa vielä JOO/JEE -harjoitus uudestaan.

Mielenpurku: Kirjoitetaan tai piirretään paperille tai seinälle mahdollisimman monta tapaa, miten voi päästä yli suuttumuksesta tai siitä, kun on eri mieltä jonkun kanssa. Keskustellaan yhdessä, mikä on hyvä tapa ja mikä ei – hyvä tapa on sellainen, joka ei vahingoita tai loukkaa ketään tai mitään.

Kehumisharjoitus: Yksi on selin ja muut kehuvat häntä kukin vuorollaan.

Puhevuorot: Käydään yhteinen keskustelu jostain luokalle tärkeästä aiheesta. Puhujilla kiertää kädessä jokin maskotti, joka varmistaa puheenvuoron. Oman puheenvuoron aikana muut eivät saa keskeyttää.

Osallisuuden puu: Toteutetaan luokan seinälle osallisuuden puu, jonka lehdiksi oppilaat saavat kirjoittaa mielipiteitään asioista, jotka ovat heille tärkeitä.

Sarjakuvat: Ohjeistetaan oppilaat piirtämään sarjakuvaksi tilanne, jossa hänen mielipiteensä kuultiin ja sillä oli merkitystä.

PÄIVÄ 3: MUUTOSIDEAT

Opettaja pyytää oppilaita miettimään, mitä luokan toimintatavoissa on parannettavaa tai kehitettävää. Entä mitä hyvää toimintatavoissa on jo nyt?

Kaikki oppilaiden kehittämisideat kerätään esimerkiksi:

1. Luokkaan perustettavaan postilaatikkoon. Tämä on hyvä tapa erityisesti silloin, jos luokassa on lapsia, jotka eivät helposti uskalla sanoa omaa mielipidettään ääneen.

2. Kirjoittamalla yhteiseen muutosvihkoon.

3. Lapset voivat haastatella toinen toistaan pareittain ja kirjata toisen ajatukset ylös.

4. Ryhmätöinä. Tällöin on huolehdittava, että kaikki ryhmässä pääsevät ääneen.

5. Yhteisesti keskustelemalla. Keskustelussa voidaan hyödyntää Lapsen oikeuksien viikon verkkosivustolta löytyviä tulostettavia keskustelukortteja. Ehdotukset käydään läpi ja niistä keskustellaan yhteisesti. Kaikki ehdotukset voivat olla esillä luokassa ja niistä voidaan toteuttamiseen valita yksi tai useampia, äänestämällä tai muulla tavoin valitsemalla.

PÄIVÄ 4: MUUTOKSEN TOTEUTUS

Lapset voivat ehdottaa ja valita toteutettavaksi muutokseksi monenlaisia asioita, jotka ovat keskeisiä juuri kyseiselle luokalle. Mitä konkreettisempi asia muutettavaksi valitaan, sitä helpompi muutosta on lähteä toteuttamaan. Olemme keränneet alle mahdollisia muutosaiheita sekä harjoituksia tai toimintamalleja, joiden avulla muutosta voi lähteä toteuttamaan.

"MONET TULEE MIELUUMMIN KOULUUN, KUN ON JOTAIN KIVAA."

"SAIMME ÄÄNESTÄÄ, TEHDÄÄNKÖ KOE VAI JOKU MUU JUTTU, PÄÄTIMME PITÄÄ KIRPPUTORIN YMPÄRISTÖOPIN TUNNILLA."

"ON KIVAA, KUN OPETTAJA TEKEE YLLÄREITÄ JA ME SAADAAN AIKA PALJON VAIKUTTA."

"MEILLÄ ON HYVÄ LUOKKAHENKI, KOSKA ME TEHDÄÄN KAIKKEA NIIN PALJON YHDESSÄ, SAAMME MYÖS VÄHÄN VALITA KENEN KANSSA."

SITAATIT: TAMPEREEN LASTEN PARLAMENTIN LAPSET

MUUTOS: PARANNETAAN LUOKKAHENKEÄ!

Viikon ajan harjoitellaan jokaisen vastaantulijan ystävällistä tervehtimistä. Lapsille voidaan toteuttaa tervehtimispassi, johon he voivat kirjata ylös heitä tervehtineet ihmiset. Aamuisin voidaan kiertää luokassa, kätellä jokaista vastaantulijaa ja kysyä kuulumiset. Annetaan oppilaiden päättää oppituntien opetustavoista. Jaetaan oppilaat ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle jaetaan jokin tunti, johon he voivat valmistella oppisisällöt. Oppilasryhmä vetää muille itse valitsemansa aiheen.

MUUTOS: PAREMMAT KOEKÄYTÄNNÖT

Sovitaan, että oppilaat saavat itse päättää jonkun kokeen kysymykset ja ideoida tavan, jolla koe tehdään. Luokka voi vastata kysymyksiin yhdessä, tai lapset voivat tehdä kokeen opettajalle. Yhteisellä keskustelulla haetaan tapoja muuttaa koekäytäntöjä pysyvästi paremmiksi.

MUUTOS: KAIKKIEN ÄÄNI KUULUVIIN

Luokka ideoi yhdessä millä eri tavoilla oppilaiden mielipidettä voidaan kysyä ja missä asioissa. Vaihtoehtoisia tapoja voivat olla vaikkapa äänestykset, pienryhmäkeskustelut, yksilöhaastattelut viikkokokouksen lisäksi, luokan oma toiveiden tynnyri...

MUUTOS: TASA-ARVO LUOKASSA

Luokka keksii yhdessä asioita, jotka yhdistävät kaikkia oppilaista, ja ehkä opettajaakin. Sen jälkeen oppilaat keksivät jokaisesta luokkatoveristaan asian, jossa hän on erilainen kuin muut – ainutlaatuinen.

Lue lisää:

<https://www.tasa-arvo.fi/tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuus-koulussa> <https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/-/files/friidu.pdf>
<http://www.rauhanliitto.fi/rauhankoulu/oppimateriaalit/ennen-toimintapaivaa>
https://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/aihekokonaisuudet/osallistuva_kansalaisuus_ja_yrittajyys/aktiivinen_kansalaisuus/kuukausiteemat/maaliskuu_tasa-arvo/toimintaideoita_ja_tehtavia

MUUTOS: TYÖRAUHAN PARANTAMINEN

Katso lisää:

https://www.alli.fi/sites/default/files/2018-08/allianssi_tyopajojen_osallisuuskuukausi_29-08.pdf

PÄIVÄ 5: PALKINNOT

Viikon päätteeksi annetaan lapsille Lapsen oikeuksien viikon verkkosivustolta löytyvät printattavat diplomit ja sovitaan koko luokalle yhteinen palkinto, jos on saanut muutoksen aikaiseksi luokassa.

Palkinnon on hyvä olla jotain yhteistä tekemistä, joka kannustaa yhteisöllisyyteen ja hyvään luokkahenkeen.

Luokan kanssa sovitaan yhteisesti, miten muutoksen toteutumista pidemmällä aikavälillä seurataan. Voidaan esimerkiksi sopia, että luokka tekee samat mielipideharjoitukset uudestaan vaikkapa kuukauden kuluttua ja arvioi, miten muutos on toteutunut.

OPETTAJA:

Huomaathan, että Lapsen oikeuksien viikon perjantai on myös Lapsi mukaan töihin -päivä (www.lapsimukaantoihin.fi), jolloin osa lapsista voi olla tutustumassa heille läheisien aikuisten työpaikkoihin. Lapsen oikeuksien viikon palkitseminen ja seurannasta sopiminen voi siten olla hyvä siirtää esimerkiksi seuraavalle viikolle, jolloin kaikki pääsevät siitä osallisiksi!

Kerrothan luokkasi tekemästä muutoksesta Lapsen oikeuksien viikon verkkosivuston palautelomakkeen kautta!

Julkaisemme osia palautteesta inspiraatioksi ensi vuoden osallistujille :)